

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ V PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAZÍCH

LEKCE 6 · PRŮMYSLOVÉ VZORY: DESIGN V PRACOVNÍM POMĚRU,
ZAMĚSTNANECKÝ PRŮMYSLOVÝ VZOR, VZOR EU

JUDr. Ján Matejka, Ph.D.

CEVRO Univerzita · 60 minut (úvodní situace, výklad, diskuse) · právní stav k 28. 9. 2026

CÍLE LEKCE: DESIGN JAKO PŘEDMĚT OCHRANY

Po této lekci dokážete

- **Vymezit** průmyslový vzor a podmínky ochrany – novost, individuální povahu, ochrannou lhůtu, výluky (§ 2–9 ZPV; čl. 4–9 nařízení (EU) 2026/715)
- **Rozlišit** tři cesty ochrany designu (ÚPV, zapsaný a nezapsaný vzor EU) a souběh s autorským právem a nekalou soutěží
- **Aplikovat** zaměstnanecký průmyslový vzor (§ 13–14 ZPV): přechod práva, oznámení, tříměsíční lhůta, odměna – a srovnat jej s § 58 AZ a čl. 14 nařízení
- **Vyřešit** situace designérů: interní designér, externí studio, portfolio, sociální sítě, technicky podmíněné tvary

Dnes neřešíme užité vzory a technická řešení (L8), tvarové ochranné známky (L7) ani mezinárodní zápis podrobně (L10).

ÚVODNÍ SITUACE: DRŽÁK NA ŘÍDÍTKA

Softwarová firma (modelová situace)

- Grafik pracující pro firmu na DPČ navrhl tvar **držáku telefonu na řídítka**; před 10 měsíci jej zveřejnil ve svém portfoliu na designérském portálu
- Před 4 měsíci poslal rendering e-mailem jednateři – bez odpovědi; firma držák **neregistrovala** a na trhu se objevil držák konkurence se stejným tvarem
- Může se firma bránit? (a) ano – má zapsaný vzor · (b) ano – nezapsaný vzor EU · (c) ano – autorské právo · (d) ne – bez zápisu nic

Hlasujte; vrátíme se k tomu na konci.

POJEM: VZHLED VÝROBKU, NE JEHO FUNKCE

PRŮMYSLOVÝ VZOR (§ 2 písm. a) ZPV; čl. 4 bod 1 nařízení)

- **vzhled** výrobku nebo jeho části: linie, obrysy, barvy, tvar, struktura, materiál, zdobení
- vzor EU po reformě: i **pohyb, přechod a animace** znaků
- původce = kdo vzor vytvořil **vlastní tvůrčí činností** (§ 2 písm. d)); zadání či financování původcovství nezakládá
- nechráněno: funkce, myšlenka, technické řešení (§ 7; čl. 9)

VÝROBEK (§ 2 písm. b), c) ZPV; čl. 4 body 2–3 nařízení)

- průmyslově nebo řemeslně vyrobený předmět, součástky složeného výrobku, **obal, úprava, grafický symbol, typografický znak**
- vzor EU: i **nefyzické** výrobky – loga, povrchové vzory, **grafická uživatelská rozhraní**, soupravy, interiéry
- **ne počítačový program**

Příklad – aplikace s příslušenstvím: tvar držáku (výrobek) · ikona (grafický symbol) · obrazovky (GUI – vzor EU) · obal · písmo – **kód aplikace vzorem není**

PODMÍNKY OCHRANY A VÝLUKY

Podmínka	Obsah	Klíčový výklad
Novost (§ 4)	Před podáním / prioritou nebyl zpřístupněn shodný vzor; shodné = liší se jen nepodstatně	—
Individuální povaha (§ 5)	Odlišný celkový dojem u informovaného uživatele ; přihlíží se k míře volnosti původce	Informovaný uživatel: mezi spotřebitelem a odborníkem, zvlášť ostražitý (PepsiCo, C-281/10 P, body 53, 59); srovnání s jednotlivými staršími vzory, ne s mozaikou prvků (Karen Millen, C-345/13)
Výluky (§ 7–9)	Znaky dané technickou funkcí a nutným propojením (ne stavebnice); veřejný pořádek; shodný starší zapsaný vzor	Funkce jako jediný faktor; alternativní tvary neurčující (DOCERAM, C-395/16)
Součástky (§ 3 odst. 2–3)	Jen znaky viditelné při běžném užívání konečným uživatelem	Ferrari, C-123/20 (další snímek)

ZVEŘEJNĚNÍ: HROZBA I VZNIK PRÁVA

Negativně: zveřejnění ničí novost

- **Zpřístupnění veřejnosti** (§ 6 odst. 1): zveřejnění, vystavení, užití v obchodě..., ledaže se o něm nemohly dozvědět odborné kruhy v Unii; důvěrné sdělení (NDA) zpřístupněním není; zaslání obchodníkům v oboru ano, jediný podnik nebo výstava mimo EU nemusí (Gautzsch, C-479/12)
- Vlastní zveřejnění má **12měsíční ochrannou lhůtu** (§ 6 odst. 2–3 ZPV; čl. 8 odst. 2–3 nařízení) – jen pro původce, jeho nástupce a zneužití; nezávislé zveřejnění třetí osoby nechrání
- Rizikové situace: veletrhy, **sociální sítě a portfolia zaměstnanců**, crowdfunding, prezentace investorům, katalogy dodavatelům

Pozitivně: zpřístupněním v Unii vzniká nezapsaný vzor EU

- Trvání a rozsah: tabulka na dalším snímku · fotografie celku zpřístupňují i vzor identifikovatelné části (Ferrari, C-123/20)
- Důkaz: datované soubory, časová razítka, výpis z portálu; majitel prokazuje **kopírování** (Gautzsch), individuální povahu jen označí (Karen Millen)
- Zpřístupnění mimo Unii nezapsaný vzor EU nezakládá, novost však ničí, mohly-li se o něm dozvědět unijní odborné kruhy

CESTY OCHRANY DESIGNU

Režim	Vznik	Trvání	Rozsah / meze	Nositel v pracovním vztahu
Zapsaný národní vzor (ZPV)	Zápis u ÚPV; práva ode dne podání (§ 19 odst. 2)	5 let, obnova po 5 letech až 25 let (§ 11)	Každý vzor bez odlišného celkového dojmu (§ 10); výroba, nabízení, trh, dovoz, vývoz, užívání, skladování (§ 19)	Zadavatel; právo musí uplatnit do 3 měsíců (§ 13)
Zapsaný vzor EU (nař. 2026/715)	Zápis u EUIPO; jednotný účinek (čl. 1 odst. 3, čl. 13)	5–25 let	Jako národní + nová oprávnění po reformě (další snímek)	Zaměstnavatel, nestanoví-li národní právo jinak (čl. 14 odst. 3) → § 13 ZPV
Nezapsaný vzor EU	Zpřístupněním veřejnosti v Unii (čl. 12)	3 roky od zpřístupnění	Jen proti kopírování (čl. 20 odst. 4)	Kdo má právo k vzoru – § 13 ZPV / smlouva
Autorské právo (AZ)	Vytvořením původního díla užitého umění	70 let po smrti autora	Původní dílo užitého umění (judikatura v L3); nechrání funkci	Autor; zaměstnavatel vykonává (§ 58)
Nekalá soutěž (OZ)	Soutěžní jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže	Po dobu soutěžního jednání	Nebezpečí záměny, parazitování (§ 2976, 2981, 2982); souběh možný (NS 23 Cdo 27/2022)	Soutěžitel – zaměstnavatel

VZOR EU PO REFORMĚ 2024/2822 A 2024/2823

Nař. (EU) 2024/2822 (od 1. 5. 2025) → od 1. 7. 2026 kodifikace: nař. (EU) 2026/715

- Nové názvosloví: „průmyslový vzor EU“, „úřad“ (EUIPO) · **širší definice** vzoru a výrobku (čl. 4) – snímek 4
- Práva nově i proti **vytváření, stahování a sdílení souborů** zaznamenávajících vzor pro výrobu – 3D tisk (čl. 20 odst. 2 písm. d)); zákaz **tranzitu** padělků (odst. 3)
- Trvalá **klauzule o opravách** – díly složených výrobků závislé na vzhledu celku, užitě jen k opravě, s informační povinností výrobce (čl. 22); vyčerpání v EHP (čl. 23)

Směrnice (EU) 2024/2823 – přijata, dosud neprovedena

- Transpozice do **9. 12. 2027**, zrušení směrnice 98/71/ES (čl. 36–37); česká novela ZPV k 28. 9. 2026 nevyhlášena → očekávat rozšíření definic a klauzuli o opravách

ZAMĚSTNANECKÝ PRŮMYSLOVÝ VZOR (§ 13–14 ZPV)

PODMÍNKA: původce vytvořil vzor **ke splnění úkolu** z pracovního poměru, členského nebo jiného obdobného vztahu („pracovní poměr“); nositelem je **zadavatel** – kdo vytvoření zadal

ÚČINEK: právo na průmyslový vzor **přechází na zadavatele**, není-li smlouvou stanoveno jinak; **právo na původcovství** zůstává (§ 13 odst. 1; § 18) – technika 2 „přechod s pojistkami“ (L3)

POJISTKA 1 · OZNÁMENÍ

původce **neprodleně písemně vyrozumí** zadavatele a předá podklady k posouzení (odst. 2)

POJISTKA 2 · LHŮTA 3 MĚSÍCE

neuplatní-li zadavatel právo vůči původci do **3 měsíců od vyrozumění**, právo **přechází zpět** na původce; oba zachovávají **mlčenlivost**, zadavatel ještě 1 měsíc poté (odst. 3)

POJISTKA 3 · ODMĚNA

přiměřená odměna, uplatní-li zadavatel právo: podle přínosu užíváním, materiálního podílu zadavatele a rozsahu zadání; při zjevném nepoměru **dodatečné vypořádání** (odst. 4)

§ 14: práva a povinnosti podle § 13 zůstávají po skončení pracovního poměru nedotčena

SOUBĚH S AUTORSKÝM PRÁVEM: DVĚ TECHNIKY

Ochrana podle ZPV nevylučuje ochranu autorskou, známkovou ani jinou (§ 1 odst. 2 ZPV)

- Design je dílem užitého umění, je-li **původní** – judikatura SDEU v L3 (Cofemel, Brompton, Mio a konektra, Kwantum)

Důsledky v pracovním vztahu

- Jeden výstup, dvě techniky: právo na vzor **přechází** na zadavatele (§ 13 ZPV) × majetková autorská práva zůstávají designérovi a zaměstnavatel je **vykonává** (§ 58 AZ)
- Odměna: podle ZPV vždy (§ 13 odst. 4); podle AZ jen při zjevném nepoměru (§ 58 odst. 6) – k odměně podle ZPV se přihlédne (výklad)
- Designérovi zůstává **právo na původcovství** i **osobnostní práva autora**; vzor užívající cizí dílo se vymaže (§ 27 odst. 1 písm. f) ZPV)
- Portfolio: zobrazení návrhu je užitím **díla** (souhlas vykonavatele); práva ze **vzoru** míří na výrobky (§ 19), u vzoru EU i na soubory pro výrobu (čl. 20 odst. 2 písm. d))

DESIGNÉŘI V PRAXI: ČTYŘI TYPOVÉ SITUACE

Interní designér - dohody

- **Pracovní poměr:** § 13 ZPV + § 58 AZ (snímky 9 a 10); proces, evidence, datovaná vyobrazení; portfolio a kredit sjednat
- **DPP / DPČ:** základní pracovněprávní vztah (§ 3 ZP) = „jiný obdobný vztah“ podle § 13 odst. 1 ZPV (výklad – judikaturou nepotvrzeno) → výslovné ujednání v dohodě
- **Agenturní zaměstnanec:** ZPV zvláštní pravidlo nemá; zadavatelem je ten, kdo úkol zadal (uživatel) → ujednat s agenturou

Externisté

- **Studio / OSVČ na objednávku:** právo na vzor má původce nebo jeho nástupce (§ 12 ZPV); objednatel bez smlouvy nic (FEIA, C-32/08); k dílu jen licence k účelu (§ 61 AZ)
- **Mezinárodní týmy:** rozhodné právo (L10) · doložky pro všechny situace: snímek 12

CO SJEDNAT A ZAVÉST: PROCESY A DOLOŽKY

Zaměstnavatel

- **Proces oznámení a uplatnění:** formulář, evidence doručení, rozhodnutí a písemné uplatnění do 3 měsíců
- **Směrnice o odměnách** za vzory: paušál při uplatnění + podíl při komerčním užití + dodatečné vypořádání (přiznává práva – § 305 ZP)
- **Pravidla zveřejňování:** sociální sítě, portfolia, veletrhy – až po přihlášce nebo se souhlasem; NDA s externisty a investory
- **Smlouvy s externisty:** převod práva na vzor a přihlášku, licence / postoupení výkonu k dílu, prohlášení o původnosti, součinnost
- U dohod (DPP/DPČ) výslovné ujednání o § 13 ZPV a způsobu oznámení; řešerše před uvedením na trh

Zaměstnanec / designér

- **Portfoliová doložka:** zobrazení po zápisu nebo se souhlasem, s uvedením zaměstnavatele
- Autorský kredit a **uvedení původce v rejstříku** (§ 18; že se původce tohoto práva vzdává, prohlašuje v přihlášce přihlašovatel – § 35 odst. 2 písm. c))
- Jasné vymezení zadání × vlastní tvorby; u vlastní tvorby písemné potvrzení, že nejde o úkol
- Právo na informaci o užití vzoru – podklad pro dodatečné vypořádání (§ 13 odst. 4)
- Vzor doložky do DPČ – v poznámkách

DISKUSE: ZPĚT K DRŽÁKU NA ŘÍDÍTKA

Může se firma bránit proti kopii držáku?

- Hlasujte znovu – změnil se váš názor po výkladu § 13 ZPV a nezapsaného vzoru EU?
- Klíčové otázky: komu náleží **nezapsaný vzor EU** po marném uplynutí tříměsíční lhůty · je tvar **dílem** (Cofemel, Mio) a vznikl ke splnění povinností z DPČ · **nekalá soutěž** jako titul firmy · zbývajících 2 měsíce ochranné lhůty
- Varianta: jednatel na e-mail odpověděl „super, jdeme do toho“ – mění to něco?
- Řešení a argumentace v poznámkách

Samostudium: JAKL 2017 – průmyslová práva · SRSTKA 2019 – souběh s autorským právem
Příště – lekce 7: § 1a, 4, 7, 8, 29 a 32 zák. č. 441/2003 Sb.; čl. 9 nařízení (EU) 2017/1001